

Polas Henris Spakas. Europos vizijos kūrėjas ir talentingas įtikinėtojas

Polas Henris Spakas
(Paul-Henri Spaak) 1899 - 1972 m.

Europos politikas – belgas Polas Henris Spakas, padaręs ilgametę politinę karjerą, visiškai vertas būti taip vadinamas.

Pamelavęs dėl savo amžiaus per Pirmąjį pasaulinį karą jis buvo paimtas į Belgijos kariuomenę, o tada pakliuvęs į nelaisvę dvejus metus praleido vokiečių karo belaisvių stovykloje. Per Antrąjį pasaulinį karą eidamas užsienio reikalų ministro pareigas bergždžiai bandė išsaugoti Belgijos neutralitetą. Jis su visa vyriausybe buvo priverstas pasitraukti – pirma į Paryžių, o vėliau – į Londoną.

Išlaisvinus Belgiją P. H. Spakas ėjo ir užsienio reikalų ministro, ir ministro pirmininko pareigas. Jau per Antrąjį pasaulinį karą jis rengė Beniliukso šalių susijungimo planus, o pasibaigus karui iš karto pritarė Europos vienijimo idėjai ir rėmė planus steigti Europos anglių ir plieno bendriją ir Europos gynybos bendriją.

P. H. Spakas buvo įsitikinęs, kad veiksmingiausias būdas užtikrinti taiką ir stabilumą – suvienyti tautas pasirašant įpareigojančią sutartį. Jis padėjo siekti šių tikslų kaip pirmojo Jungtinių Tautų posėdžio (1946 m.) pirmininkas ir NATO Generalinis Sekretorius (1957–1961 m.).

P. H. Spakas buvo vienas pagrindinių Romos sutarties rengėjų. 1955 m. Mesinos konferencijoje dalyvavusių šešių šalių vyriausybės paskyrė jį už Sutarties rengimą atsakingo komiteto pirmininku.

Karjera: nuo Belgijos iki tarptautinio masto politiko

P. H. Spakas gimė 1899 m. sausio 25 d. Scharbeke (Belgija). Jis užaugo žinomoje belgų šeimoje, kuri aktyviai dalyvavo politikoje. Jo senelis Polis Jansonas buvo žymus liberalų partijos narys, o jo motina Mari Janson, kuri laikėsi socialistinių pažiūrų, buvo pirmoji moteris, išrinkta į Belgijos senatą. Politinė veikla užsiėmė ir jo dėdė, Polis Emilis Jansonas, 4-ojo dešimtmečio pabaigoje ėjęs Belgijos ministro pirmininko pareigas.

Pamelavęs dėl savo amžiaus per Pirmąjį pasaulinį karą P. H. Spakas įstojo į Belgijos kariuomenę. Tačiau vokiečiai netrukus paėmė jį į nelaisvę ir kitus dvejus metus jis praleido karo belaisvių stovykloje. Po karo P. H. Spakas studijavo teisę. Tuo pat metu jis pamėgo

sportą ir per 1922 m. Deviso taurės turnyrą net žaidė Belgijos teniso komandoje.

Baigęs studijas, P. H. Spakas pradėjo dirbti teisininku Briuselyje. 1920 m. jis tapo Belgijos socialistinės darbo partijos nariu. Jis greitai iškilo nacionalinėje politinėje arenoje ir 1938 m. tapo Belgijos ministru pirmininku. Per Antrąjį pasaulinį karą Belgijos vyriausybėje emigracijoje Londone ėjo užsienio reikalų ministro pareigas. 1944 m. grįžęs į Briuselį, pokario vyriausybėse ėjo ir užsienio reikalų ministro, ir ministro pirmininko pareigas. 1945 m. P. H. Spakas pelnė tarptautinį pripažinimą, kai buvo išrinktas Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos pirmosios sesijos pirmininku. 1956 m.

Šiaurės Atlanto sutarties organizacijos (NATO) taryba išrinko jį savo generaliniu sekretoriumi.

Indėlis į Europą kūrimą

P. H. Spakas garsėjo savo iškalbos talentu: jis gebėjo priversti žmones klausytis ir buvo įvaldęs įkalbinėjimo meną. Dėl šių talentų ir savo Europos bendradarbiavimo vizijos jis tapo vienu iš politikų, labiausiai prisidėjusių prie Europos integracijos projekto.

Beniliukso kūrimas

Nors po Antrojo pasaulinio karo didžioji Europos dalis buvo vieni griuvėsiai, P. H. Spakas įžvelgė galimybę vėl paversti Europą stipriu žemynu naudojantis ekonominiu ir politiniu bendradarbiavimu. Karas jam padėjo aiškiai suprasti, kad dirbti išvien siekiant bendro tikslo yra kur kas produktyviau nei kovoti vieniems su kitais. P. H. Spakas buvo vienas iš tų asmenų, kuriuos dabar laikome ES steigėjais, nes įžvelgė galimybę suvienyti pokario Europą. Tai įrodė Beniliukso sukūrimas 1944 m.

Kol P. H. Spakas dirbo Londone, žemyne toliau siautėjo pragaištingas karas. Tačiau kartu su savo kolegomis iš Nyderlandų ir Liuksemburgo P. H. Spakas rengė visiškai naują ir itin plačių užmojų projektą. 1944 m. buvo sukurtas Beniliuksas – Belgijos, Nyderlandų ir Liuksemburgo muitų sąjunga. Tai buvo paprasta idėja, bet ji dar niekad nebuvo svarstyta ar įgyvendinta. Trijų šalių teritorijoje užtikrintas laisvas pinigų, žmonių, paslaugų ir prekių judėjimas. Tai paskatino siekti tolesnės Europos integracijos.

Mesinos konferencija

1955 m. Europos vadovų Mesinos konferencijoje P. H. Spakas buvo išrinktas komiteto (Spako komiteto) pirmininku. Komitetas turėjo parengti ataskaitą apie šios bendros Europos rinkos kūrimą. Mesinos konferencijoje trys Beniliukso valstybės pasiūlė suteikti Europos integracijai naują pagreitį remiantis bendrąja rinka ir integracija

transporto ir atominės energijos sektoriuose. Remiantis šia „Spako ataskaita“ 1956 m. buvo sušaukta Tarpvyriausybė bendrosios rinkos ir Euratomo konferencija ir galiausiai buvo parengtos 1957 m. kovo 25 d. pasirašytos Romos sutartys, pagal kurias 1958 m. įsteigta Europos ekonominė bendrija. P. H. Spakas pasirašė sutartį Belgijos vardu.

P. H. Spakas visą savo politinį gyvenimą aktyviai tikėjo Europos integracijos svarba ir gynė Europos Komisijos nepriklausomumą: „Rytojaus Europa turi būti viršvalstybinė Europa“, – pareiškė jis duodamas atkirtį Prancūzijos Prezidento Šarlio de Golio (Charles de Gaulle) 1962 m. Fušė planui, kuriuo siekta ir užkirsti kelią Didžiosios Britanijos stojimui į Europos Bendrijas, ir pakirsti viršvalstybinį jų pagrindą. Europos vienybė, kurią numatė P. H. Spakas, daugiausia buvo ekonominė. Belgijos politikas troško politinio susivienijimo, bet ne vien bendrosios rinkos šalių pagrindu. Todėl jis nepritarė jokiems tolesniems veiksams, kol Didžioji Britanija nebus ekonomiškai integruota į sąjungą. 1966 m. jis pasitraukė iš politikos; mirė 1972 m. Briuselyje.

P. H. Spakas 1965 m. Belgijos vardu pasirašo Europos sutartį.

Tikras europietis

P. H. Spakas buvo varomoji Europos integracijos jėga. Iš tikrųjų dar net neprasidėjęs jokiame ekonominiame ir politiniame Europos bendradarbiavimui jis tikėjo Europos projektu. Jis buvo tikras europietis ir žvelgė už savo šalies ribų.